

SVERIGES UNGA AKADEMI

Sveriges unga akademi
2021-09-30

Dnr: U2021/02459
Utbildningsdepartementet

Remissvar angående SOU 2021:32 Papper, poddar och... Pliktmateriallagstiftning för ett tryggt källmaterial (dnr: U2021/02459)

Sveriges unga akademi har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss. Akademin lämnar här sina synpunkter på betänkandets förslag.

Den snabba tekniska utvecklingen har gjort den gällande pliktlagstiftningen föråldrad och dagens pliktlagar täcker bara en begränsad del av digitala medier. En stor del av det material som tillgängliggörs för allmänheten, och därmed viktiga delar av dagens offentliga samtal, riskerar därför falla mellan stolarna och aldrig samlas in. I betänkandet *Papper, poddar och... Pliktmateriallagstiftning för ett tryggt källmaterial* (SOU 2021:32) (hädanefter kallad *betänkandet*) lämnas förslag som syftar till att anpassa pliktinsamlingen av material efter medieutvecklingen och samhällets förändrade publiceringsvillkor i en digital värld.

Utöver att vara en viktig del av vårt kulturarv och en demokratisk resurs, utgör insamlat pliktmaterial, digitalt såväl som fysiskt, en ovärderlig forskningsresurs. Materialet kan användas som forskningsdata i för dagen kända såväl som i framtiden helt nya, oväntade, sammanhang. Med hjälp av insamlat och bevarat material kan forskare till exempel studera hur det offentliga samtalet och den politiska diskursen sett ut genom historien och vid specifika händelser av samhällsintresse. Inte bara ledande forum såsom stora tidningar och internetportaler, utan även mindre publikationer och forum är av central betydelse för forskningen.

Med insamlingen följer också ett ansvar att tillgängliggöra det insamlade materialet, vilket också påpekas i utredningens direktiv och förslag. Men betänkandet redogör också för ett antal avgränsningar i uppdraget från frågor som utredningen bedömer inte kan, eller bör, regleras i pliktlagstiftningen. Utredningen berör till exempel inte frågor rörande förändringar i upphovsrätten eller datadriven forskning. Utvecklingen av nya, digitala forskningsmetoder inom humaniora och samhällsvetenskap ställer nya krav på användbarhet och omdefinierar vad tillhandahållande för forskning innebär. Sveriges unga akademi vill därför betona vikten av att insamlat pliktmaterial görs tillgängligt på ett sådant sätt att det effektivt och säkert kan användas av forskare. Detta inkluderar användning för datorbaserad forskning såsom textutvinning (så kallad text mining), vilken kräver ett tillgängliggörande av textdata för maskinläsning. Lösningar för insamling, bevarande och tillhandahållande bör byggas med denna metodologiska utveckling i åtanke. Det är viktigt att implementeringen av funktionella lösningar för tillhandahållande inleds omgående och sker parallellt med införandet av en förändrad pliktlagstiftning.

SVERIGES UNGA AKADEMI

Sveriges unga akademi anser att det är av största vikt att insamlingen av pliktmaterial fortgår oberoende av medieformat och utformas på ett långsiktigt hållbart sätt och vi är därför i grunden **positiva till betänkandets ansats och förslag.**